

מא

פרוטוקול מס' 96
מישיבה ועדת הכספים
מיום ג' י"ג תמוז תשי"ח - 1.7.1958
בשעה 9.00

השתתפו:

חברי הועדה:

- י. גורי - היו"ר
- י. אפרחי
- י. בדר
- ש. דייק
- א. הרצפלד
- מ. חזני
- א. כהן
- נ. לויק
- ז. סוזאייב
- י. ספיר
- ז. צור
- מ. קלמר
- ח. רובין

מוזמנים:

- ד"ר ברוש - נציב מס-הכנסה
- מר אריאלי - מטעם האוצר
- מר גפני - מטעם האוצר
- מר פרייר - מטעם האוצר
- מר קוגל - מטעם האוצר
- מר דרזין - מטעם האוצר
- מר איזנברג - מנהל בתי המשפט
- מר מינץ - מטעם משרד התחבורה

סדר-היום:

- א. חוק לחיקון פקודת מס הכנסה
- ב. צו תעריף מכס (פטור)
- ג. משכורת שופטי התעבורה.

היו"ר י. גורי:

אני פותח את הישיבה.

י. בדר:

אני רוצה להפנות תשומת לבו של יושב הראש, שזה מספר חדשים נשכח מאתנו ענין חשוב שבו הטילה עלינו הכנסת לקבל החלטה - משכורת הדיירים. כל הכבוד למציאות המעציבה של היחסים הקואליציוניים. אבל אינני חושב שיש בהם כדי

לבטל החלטות הכנסת. אני מבקש את היושב ראש לחדש את הדיון בשאלה זו ולקבל החלטות ברוח ההצעות הנבונות שבזמנו הציע היושב ראש לוועדה.

היו"ר י. גורי: ביסודו של דבר צודק מר בדר, דבר שעוסקים בו, אין להשותו. אלא שיש לי שני ערעורים, האחד פורמלי - לא חטאנו כלפי הכנסת כי היא לא קבענו לנו מועד, היא נתנה יפוי כוח לעסוק בענין מסויים, אבל לא קבעה מועד. והערעור השני הוא מהותי ומתיחס לדבריו על ההצעות הנבונות של יושב הראש, אין לי כל פטנט על התבונה.

מ. קלמר: ומה תשובתך על שאלתו של מר בדר?

היו"ר י. גורי: אמרתי שהגא צודק ואני רואה חובה לעצמי להחיש את הדיון בעניין זה.

ח. רובין: כאשר ועדת הכספים דנה לאחרונה בחיקונים לחוק מס קניה שמעה אגב דיון זה הודעת האוצר, שהתיקונים בצווי מס קניה יהיו דוגמת התיקונים בצווי מכס, על יסוד הודעה זו מספר חברי הועדה לא עמדו על-הצעותיהם, מאז עברו 9 חדשים ולא קבלנו תשובת האוצר.

היו"ר י. גורי: אינני בטוח אם עברו מאז 9 חדשים, אבל גם אם מאז עבר עמך קצר יותר, אין זו סיבה שלא לדרוש תשובת האוצר בענין זה. אולי הסחנו דעתנו מענין זה. כיוון שהזכרת את הענין, נכתוב לשר האוצר שנבקש תשובה.

ח. רובין: אני מציע לקיים דיון ולהזמין את נציגי האוצר לדיון זה.

היו"ר י. גורי: אנו חייבים להודיע לאוצר שאנו מתכוונים לקיים דיון בשאלה זו ומבקשים להחיש את הגשת ההצעה.

ז. סוזאייב: אני מצטרף לשאלתו של מר רובין ורוצה להוסיף הצעה, שכל שנוי בתעריף מכס - גם אם השנוי בא להקטין תעריף מכס - יובא לאשור ועדת הכספים; כי הקטנת מכס על מצרך מסויים באה על חשבון הגדלת המכס על מצרך אחר, או על חשבון הגדלת מס קניה על אותו מצרך.

ש. בזק: מר סוזאייב עורר שאלה זו לפני מספר חדשים וסוכם בוועדה, שהאוצר ימציא לחברי הועדה כל הצווים העוסקים בהורדת מכס או בבטול מכס, שלא הובאו לאשור הכנסת, צווים אלה הומצאו בליווי דברי הסבר.

היו"ר י. גורי: בדרך כלל אפשר להניח שהבקורת הפרלמנטרית על המכס מכוונת בעיקר למנוע העלאת המכס, ואם הממשלה מוצאת לנכון להוציא צווי מכס הבאים להוריד שיעור המכס, הפרלמנט פחות רגיש לזה. לכן לא נחטיא את המטרה אם נכלכל סדר כזה, שאין להביא צווי מכס המכוונים להורדת תעריפים, אלא אם ועדת הכספים תראה צורך בכך.

באחד מסעיפי החוק של חלומי חובה שאושר בכנסת נקבע, שגם צווים שהוצאו לפני שניתן חוקף לחוק, יובאו לוועדת הכספים. כבר קבלנו כמה צווים כאלה, ואנו חייבים לדון בהם. אני מניח שהדרך הטובה ביותר היא, שצווים אלה ידונו בוועדת משנה, ואם יהיה צורך ועדת המשנה תביאם בפני מליאת הועדה. אני מבקש סמכות להטיל תפקיד זה על ועדת משנה.

ועתה אנו עוברים לסדר היום - חוק לתיקון פקודת מס הכנסה. היות וביחס לתיקון זה ישוויכות על כמה עקרונות, אני מציע לקיים את הדיון במליאת הועדה.

אני הייתי מציע שנקיים את הקריאה הראשונה במליאת הועדה ואחר כך נעביר את החוק לוועדת משנה.

י. טוזאייס:

למעשה זו הייתה הכוונה.

היו"ר י. גורי:

אני הייתי מציע להעביר מיד את הצעת החוק לוועדת המשנה. אני מציע זאת בהחשב בזמן הקצר העומד לרשותנו עד הכנסת.

י. בדר:

אני בכל זאת הייתי מבקש לקיים מחזור ראשון של הדיוון במליאת הועדה.

היו"ר י. גורי:

אני מציע לעבור על החוק סעיף-סעיף.

ח. רובין:

אני מקבל את הצעתך.

היו"ר י. גורי:

סעיף 1 (קורא את הסעיף).

ה צ נ ע ה

סעיף 1 - נתקבל

סעיף 2 (קורא את הסעיף).

היו"ר י. גורי:

בסעיף 2(3) יש שתי דעות ברורות ומפורשות. לכן הייתי מציע לחסוך את הויכוח בסעיף זה.

אני חשבתי שכולנו נסכים להצעת הממשלה. אבל הואיל וישנן שתי הצעות, אני מציע למחוק סעיף 2(3).

י. בדר:

לי נראה שאותו הגיון שחייב את השנוי "רשאי" במקום "חייב" מחייב מחיקת הסעיף, אנו עומדים לאחר נסיון של פרסום ספר הנשומים ב-3 מחזורים, ואם התברר שאין צורך לחייב את שר האוצר, אני רוצה להבין מה יהיו השיקולים של שר האוצר לפרסם את הספר לאחר שטובם שאין לפרסמו?

י. ספיר:

אותם נימוקים שהניעו את המחוקק להכניס הוראה בדבר פרסום ספר הנשומים מניעים אותנו להשאיר סמכות זו בידי שר האוצר. האדמינסטרציה רואה בחיוב לפרסם את ספר הנשומים מעמסה כבדה. פרסום זה כרוך בכל שנה ב-6 חדשי עבודה, והרצון למנוע טעויות בפרסום הספר, מחייב להקדיש לעבודה זו כוחות רציניים, לכן הגענו למסקנה שאין צורך לפרסם את ספר הנשומים מדי שנה. מאידך איננו רואים אפשרות לוותר על מכשיר זה לגמרי. אמנם אין בפרסום זה תועלת כה גדולה שצריך לפרסמו מדי שנה, אבל אין לומר שהפרסום בכלל אינו מביא תועלת.

ד"ר ברוש:

אולי תוכל לומר למה הביא פרסום ספר הנשומים?

מ. קלמר:

אי אפשר להכחיש שהצבור היה ער לעובדה של פרסום ספר הנשומים. אינני רוצה להגיד שכולם היו מושפעים, אבל בכל זאת היו אנשים שהושפעו.

ד"ר ברוש:

אני מציע למחוק סעיף 2(1).

ח. רובין:

אני מציע להשאיר את המלים "לא יאוחר מ-29 חדשים מתום כל שנת מס - - -".

י. ספיר:

אני חושב שבזה מקצצים סמכותו של שר האוצר, כי אם לא פרסם 29 חדשים לאחר שנת המס, אסור לו לפרסם.

ד"ר ברוש:

בכלל.

לפנינו 3 הצעות. הצעת מר בדר - למחוק את הסעיף המקורי.

היו"ר י. גורי:

הצעת מר רובין להשאיר סטטוס קוו.

והצעת מר ספיר להשאיר את המלים " לא יאוחר מ-29 חודשים מתום כל שנה מס".

ה צ ב ע ה

הצעת מר בדר - נ ד ח ה
הצעת מר רובין - נ ד ח ה
הצעת מר ספיר - נ ד ח ה

היו"ר י. גורי: אני מעמיד להצבעה את הסעיף כפי שהוצע על ידי הממשלה

א. כהן: לדעתי מתבקש כאן תיקון נוסף, אם שר האוצר רשאי לקבוע מתי יפרסם את ספר הנשומים, אין טעם להגביל אותו במועד מסויים. לכן יש לכתוב במקום "לאותה שנת מס" - לשנת מס איזו שהיא.

ד"ר ברוש: מר כהן צודק. אם מבטלים את הגבלת הזמן, צריך לכתוב: לשנת מס כלשהי.

היו"ר י. גורי: אני מעמיד להצבעה את הסעיף (1)2 כפי שהוצע על ידי הממשלה, בתיקון שהוצע על ידי מר כהן.

ה צ ב ע ה

סעיף (1)2 - נ ת ק ב ל

הסתייגות למר בדר ומר רובין.

היו"ר י. גורי: סעיף (2)2.

י. בדר: אני חושב שסעיף זה בצורה שהוא מנוסח הנו מיותר, כי לבטוח הלאומי דרושה אי פורמציה רק לגבי הכנסות מסויימות. בסעיף זה נתנת רשות להעביר לבטוח הלאומי כל מיני מסמכים וטודות, ולכן אני מתנגד.

ח. רובין: אני חושב שמר בדר צודק. לבטוח הלאומי יש צורך באחנפורמציה גם לגבי ההכנסה המכסימלית. ולכן אין לתת לו אפשרות לדרוש מסמכים אחרים.

ד"ר ברוש: אם תתקבל הצעת מר בדר, נצטרך להעביר לבטוח הלאומי רשימה של כל האנשים המנויחים למעלה מהמכסימום שעליו משלמים בטוח לאומי. על כל פנים, אבקש להרשות לי לברר מה היא הטכניקה בענין זה.

ז. סוזאייב: אם אדם מוכן לשלם לבטוח הלאומי את המכסימום - אין צורך בבקורת.

ד"ר ברוש: אינני יודע. אני אברר שאלת זה.

היו"ר י. גורי: אנו דוחים את ההצבעה בסעיף זה. אני מודיע לחברי הועדה כי אני שומר לעצמי זכות להוסיף סעיף משנה נוסף בסעיף זה.

סעיף (1)3.

ה צ ב ע ה
סעיף 3(1) - נתקבל

היו"ר י. גושי: סעיף 3(2).

מ. קלמר: סעיף זה בא לשחרר ממס הכנסה הוצאות נסיעה שהמעביד משלם לעובד. ברצוני לשאול: מה דינו של עובד שהמעביד אינו משלם לו הוצאות נסיעה והוא מוציא מכספו?

כולנו מקבלים סעיף זה בתלהבות משום שנעשה עוול לעובדים על ידי אי-שחרור הוצאות הנסיעה ממס הכנסה, ולכן אני מציע שתחולתו של סעיף זה תהיה רטרואקטיבית למשך שנה.

א. כהן: אני מציע שד"ר ברוש יתן הסבר לסעיף זה ולכל הסעיפים האחרים.

ד"ר ברוש: חוק מס הכנסה אינו יכול להיות גלוי מהמציאות, ולכן הובאה הצעה זו, שחלום שנותן המעביד לעובד לכיסוי הוצאות הנסיעה ממקום מגוריו למקום עבודתו יהיה פטור ממס בגבולות שייקבעו בתקנות. בענין זה קיימים כבר הסכמים ואנו ננהג בהתאם למה שמשלמת הממשלה לעובדי המדינה. לא נראה בתשלום זה ה כנסה החייבת במס. אני יודע את הטענות מדוע לא תחול הוראה זו על מקומות עבודה בהם אין הסכמים קבוציים....

מ. קלמר: האם אתה חושב שזה מוצדק?

ד"ר ברוש: אני יכול להשיב מה שהשיב השר נפתלי בכנסת: "עלי להודות כי מבחינה הגיונית קשר לקבוע את הגבול, אם לא התחייבנו לתת את השחרור גם כאשר אין הסכם קבוצי, או במקרה שהמעביד אינו משתתף בהוצאות, הרי זה מפני שאנו חושבים שאי אפשר לשלם על הדברים אם אינם מבוססים על הסכם קבוציים - - -"

אני חושב שתשובה זו היא טובה מאד, ואני רוצה לציין שלא אני נתתי לו נימוקים אלה, במדינה אחרת בה קיימת הוראה כנאת, הוצאות אלו מוכרות רק אם הן בחוץ הסכם קולקטיבי.

האוצר יתנגד לשני דברים: א) להתיר הוצאות לפועל שלא קיבל חשלום; ב) להתיר חשלום כזה אם לא נעשה בחוץ מסגרת ההסכם הקולקטיבי.

י. ספיר: היות וישנם פועלים הגרים בריחוק מקום מקום העבודה וישנם כאלה הגרים בקרבת מקום למקום העבודה, אני מניח שיקבע ממוצע מסויים לכל אזור ולכל מפעל, אם העקרון הוא שהעובד צריך לראות את הוצאות הנסיעה שלא לא כחלק מהה כנסה אלא כחלק של הוצאה לעשיית ההכנסה, אין זה חשוב אם הוא כלול במסגרת הסכם קבוצי או לא. ואני מבין שגם מגבילים את ההוראה להסכמים קבוציים, הכוונה היא שההוראה תחול רק במידת ובהסכם הקבוצי יש סעיף על חשלום הוצאות נסיעה. זאת אומרת שכל ההקלה הזאת מצומצמת לחלק מן העובדים. האם הבינותי נכון?

מר שכטר: לפי חוק ההסכמים הקבוציים יכולים להיות שני הסכמים קבוציים - האחד מיוחד והוא חל על עובדים באותו מפעל; והשני - הסכם קבוצי כללי החל על כמה מפעלים באותו ענף, או על כמה ענפים.

אנו עומדים על העקרון של הסכם קבוצי בגלל סעיף 10 של חוק ההסכמים הקבוציים האוצר, שיש צורך להציב את ההסכמים הקבוציים במקום מסויים. זאת ראשית.

שנית - משום שסמ הכנסה חייב לדאוג לאיזון שהיא אחידות. ההסכם הקבוצי, יתרונו הוא בכך שהוא חל על כלל עובדי המפעל והוא המאפשר את האחידות.

י. ספיר:

מה דינו של הסכם קבוצי שאין בו סעיף על חלום הוצאה נסיעה?

מר שכטר:

חמיד אפשר להכניס סעיף כזה.

אשר לשאלה מדוע אין לראות בתשלום הוצאות נסיעה הכנסה, אנו יוצאים מחוץ הנחה שפקודת מס הכנסה מבוססת על עקרון מסויים, ואיננו רוצים להרוס אותו על ידי כל מיני הוראות שיכולות להיות צדקות מבחינה סוציאליות אבל יש בהן כדי להרוס העקרון שעליו מבוססת הפקודה. אנו יוצאים מתוך הנחה שניכוי של הוצאה נותנים רק להוצאה שהוצאה לצורך יצירת הכנסה. שלטונות מס ההכנסה בכל העולם אומרים, שהוצאות הנסיעה למקום העבודה אינן בבחינת הוצאה לצורך יצירת ההכנסה. לכן איננו רואים בתשלום הוצאות נסיעה הכנסה.

י. קרגמן:

אני רוצה להזכיר, כי אני הייתי הראשון שעוררתי שאלה זו בוועדת הכספים, ועשיתי זאת לאחר שלפני שנה החלטנו לבטל את ההנחות שהיו בקשר לנסיעות העובדים. אי אפשר להפעיל את החוק רטרואקטיבית משום שלפני שנה, כאשר אשרנו את התיקונים לפקודה מס ההכנסה, בוטלו ההנחות לנסיעות.

אני עוררתי שאלה זו לאחר שהחלו לראות בתשלום עבור נסיעות הכנסה, כי ראיתי בזה אבסורד. במפעלים מסויימים העובדים מוסעים לעבודה על חשבון המעביד, ולגביהם אין חשבון של הכנסה או הוצאה. אבל באותו מפעל ישנם עובדים שאין מסיעים אותם, כי הם עובדים במשמרת לילה, ואלה מקבלים הוצאות נסיעה. הוצאות אלו נחשבו כהכנסה והקפיצו את המס השולי. משום כך מוצע התיקון, שלא יראו בתשלום עבור הוצאות נסיעה הכנסה החייבת במס.

אשר לסייג של ההסכמים הקבוציים, אם יש הסכם קבוצי בענף הטכסטיל וישנם כמה מפעלים שאינם קשורים להסכם זה, הוראה זו תחול גם על העובדים במפעלים אלה.

ז. צור:

לאחר שבוטל הפטור שהיה קיים על הוצאות נסיעה, התנהל על כך ויכוח בממשלה ובכנסת. והויכוח היה על הדבר בכללו שנראה בלתי צודק, בעיקר משום שנוצרו דרגות שונות של עובדים. היו עובדים שנסעו על חשבון המעביד, והם היו פטורים ממס, והיו עובדים ששגלמו להם הוצאות נסיעה והם לא היו פטורים ממס. אם אנו באים לתקן מעוות זה, צריך לדאוג שלא ישארו עובדים שהדבר לא יחול עליהם. הנימוק הטכני של מר ברוש אינו מתקבל. הסכמים קבוציים יכולים לשמש בסיס לחשוב, אבל איננו צריכים לשמש גורם לאי תחולת הוראה זו, גם על עובדים שאינם כלולים בהסכמים קבוציים. אינני יודע מה מצבם של העובדים השכירים בחקלאות מבחינת ההסכם הקבוצי. אבל לא יתכן שחוק זה לא יחול על העובדים השכירים בחקלאות.

אני מציע אפוא שהפירוש שינתן להסכם הקבוצי יהיה פירוש כללי. אם נותן עבודה אינו כלול בהסכם קבוצי, השלום שלו לעובד בעבור הוצאות הנסיעה, יהיה פטור ממס.

א. כהן:

כולנו מסכימים שהוצאות הנסיעה לפי הסכם קבוצי תהיינה פטורות ממס הכנסה. לאחר שהחוק יכנס לביצוע תעוררו שאלה של הפליית העובדים שאינם כלולים במסגרת ההסכם הקבוצי. אני חושב ששלטונות מס ההכנסה צריכים לקבוע לעצמם כלל שי ש להתחשב במקום שזה ניתן גם כאשר אין הסכם קבוצי.

ש. דיין:

אני חושב שלא יתכן, שמי שמובטח במקום עבודה ומקבל הוצאות נסיעה, יהיה משוחרר מתשלום מס הכנסה בעבור הוצאות הנסיעה; ואילו מי שאינו מובטח בעבודה וגם הוצאות נסיעה אינו מקבל, לא יהנה משחרור זה. ישנם פועלים שכירים בחקלאות שאינם נכללים במסגרת ההסכם הקבוצי. מדוע לא יהנו גם הם משחרור זה?

לגבי עצמאים שלטונות מס הכנסה רואים הוצאות נסיעה כהוצאות יצור. אני שואל: ומה ביחס לחקלאים, האם הם אינם אינם מייצרים, האם הם אינם נוסעים? אני מבקש לראות בחקלאים עצמאים שיש לראות את הוצאות נסיעותיהם כהוצאות יצור.

י. בדר:
באותם ימים שמר קרגמן לא היה חבר כנסת, ואני ומר ציזלינג הצענו הצעות בנושא זה, טענו שיש לקבוע בהוצאות נסיעה לעבודה הוצאות תיבור שיש לנכותן מההכנסה. אם יש קשר בין הצעותנו ובין החוק המוצע, הייתי מציע שיתווסף סעיף שיפתור את הבעיה השנויה במחלוקת: האם לשכיר יש הוצאות הדרושות להשגת ההכנסה והאם הוצאות אלו כוללות הוצאות נסיעה, הוצאות על ספרים, הוצאות הלבשה והנעלה והוצאות הכרוכות בהשתלמות? אנו טוענים שאלו הן הוצאות, ואנשי האוצר טוענים שאלו אינן הוצאות הדרושות להשגת הכנסת. עכשו באים להכיר בהוצאות נסיעה בסעיף 8. אני מתנגד לכך, כי הוצאות הנסיעה אינן שיצות לסעיף 8 אלא אם הן ניתנות בתור פריבילגיה. לדעתי זה צריך להיות ביכוי ולא פטור, אלא אם כן יועבר הדבר לסעיף 11.

בשני מקרים יכיר נציב מס הכנסה בהוצאות נסיעה, כמקרה של הסכם קבוצי ובמקרה של עובדי המדינה. אני הייתי מוסיף מקרה שלישי - למי תקנות הכסובן שלא יהיה זה קל לקבוע תקנות בהן יכירו בהוצאות נסיעה, אבל לפחות תהיה בכך עשיית צדק.

ז. סוזאייב:
לפי דעתי בסעיף זה הזמין לו האוצר כאב ראש ותקלות שאינני יודע אם פעם יצאו מהן. ברוב המדינות אין זה מקובל. אצלנו מוצע הדבר כתוצאה מלחץ של הפועלים. בדרך כלל אני בעד הנחות ישירות במס הכנסה, ומשום כך אני חושב שהניכוי הכללי בשעור של 5 אחוז שניתן לשכירים היה יותר הגיוני ויותר פשוט. אולם אם כבר מוצע תיקון זה, אני חושב שהוא צריך לחול על עובדים העובדים כמפעלים שאינם כלולים במסגרת הסכם קבוצי, ועל פועלים שאינם מקבלים הוצאות הנסיעה מהמעביד.

ח. ברוש:
כבר אמרתי שאיננו מדברים על הוצאות נסיעה כהוצאות המתרות בניכוי. וכל מה שנאמר פה על עצמאים אינו נכון. איננו מתירים הוצאות נסיעה מהבית לפקום העבודה לא לשכיר ולא לעצמאי. החוק מדבר על תשלום של המעביד לעובד שכיר. אצוואוסריום שתשלום זה לא יזחשב כהכנסה; כלומר, מעביד משלם במסגרת הסכם קבוצי תשלום בעבור הוצאות נסיעה. תשלום זה, בהתאם לתקנות, לא יתווסף למשכורת לצרכי חשבון מס הכנסה. אנו לא נסכים להתיר הוצאה, ובזה באה על פתרונה השאלה לגבי עובד שאינו מקבל תשלום מהמעביד.

נאצר פה שהתשלום הוא במסגרת הסכם קבוצי. נשאלה שאלה: אם נותן עבודה משלם הוצאות נסיעה; אבל זה אינו כלול במסגרת ההסכם הקבוצי? אני מבקש רשות שלא להשיב על שאלה זו. אינני יודע אם נותן עבודה פלוני הוא צד בהסכם. יתכן שאיננו צד בהסכם אבל הוא משלם מה שנקבע בהסכם הקולקטיבי לגבי אותו ענף. באופן אישי אינני יכול לתאר שבעבודה היומיומית נעסוק בהבחנות עדינות כאלה. אינני יכול לתאר לעצמי שאם בעל מלאכה משלם הוצאות נסיעה לפועל; לא נכיר בהן. אתם ציכים לתת אמון באנשי מס הכנסה. אבל אינני רוצה להתחייב על כך ברגע זה. מכל מקום, אני מניח שההסתדרות לא תנוק עד שיהיו הסכמים קולקטיביים כאלה בכל הענפים.

ט. סלמר:
אני שמח שלא הייתי בודד בדרישתי להכיר בהוצאות נסיעה בין שם יש הסכם קבוצי ובין אם לאו, אלא רוב חברי הועדה הצטרפו לדרישתי זו. שמחתי לשמוע דעתו של מר ברוש שהסעיף חול לא רק על מפעל הכלול בהסכם קבוצי, אלא על כל מפעל....

י. ברוש: לא אמרתי כך. אמרתי: אם יש הסכם קבוצי באותו ענף....

ה. ס. קלמר:

אם המעביד משלם לעובדים את ההוצאות האלה חייבים להכיר בהן. לא חשוב אם יש הסכם קיבוצי או לא. העובדה היא שהמעביד משלם את הוצאות הנסיעה. כמובן ששר האוצר יקבע בתקנות מה יכול להיות גובה ההוצאות. אדם אינו יכול להגיד שהוא רוצה לנסוע במונית מחיפה לתל-אביב ולבקש להכיר בהוצאות אלה.

הינר י. גורי:

למה לא ידרוש זאת? נניח שיש הסכם כזה בינו ובין המעביד. היות והמעביד רוצה לשלם לו עוד 200 ל' פטורות מס הכנסה הוא יגיד: העובד הזה כל-כך חשוב לי שהוא אינו צריך לנסוע באוטובוס אלא במונית, פעמיים ביום, והיות ואלה הוצאות נסיעה הן פטורות מס. זה הסכם לא קיבוצי, אבל הסכם בינו לבין המעביד.

קלמר:

אינני מתכוון למקרים כאלה. אם החוק מכיר בהסכם קיבוצי לצורך זה, נניח שבהסכם הקיבוצי יהיה כתוב שהמעביד צריך לתת לכל פועל 100 ל' לחודש; האם מס הכנסה יכיר בזה? אני מניח שלא. לכן תהיינה תקנות, ז.א. שר האוצר יקבע בתקנות את הסכום הסביר. אותו סכום שחל במקרה שיש הסכם קיבוצי צריך לחול גם במקרים שאין הסכם כזה. אני בעד זה ששר האוצר יקבע את הסכום שהשלטונות יכירו בהוצאות נסיעה. שלטונות מס הכנסה אינם צריכים להכנס לענין של הישגים סוציאליים. אתם מציעים להכיר בהוצאות נסיעה שיש לעובד רק אם יש הסכם קיבוצי. זה נוגד את המוסר, ההגיון והצדק. אביא דוגמה. שני פועלים גרים בשיכון אחד. האחד עובד בבית-חרושת למתכת, והמעביד מחזיר לו את הוצאות הנסיעה, והשני עובד בפרדס. שניהם נוסעים באותו כיוון. הפועל השכיר מוציא מניסו והראשון מקבל חזרה.

קרגמן:

העוול הוא בשה שמעביד אחד משלם ומעביד שני אינו משלם.

קלמר:

למה מס הכנסה מכיר בזה? מס הכנסה צריך לראות את הסכום המוצא לצורך נסיעה כסכום שהוא פטור מס-הכנסה, ולא חשוב אם המעביד משלם או אינו משלם. ד"ר ברוש טוען שזו אינה הכנסה. אני אומר שזו הוצאה לצורך הכנסה. הצעתו היא שכל סכום אשר יוצא לנסיעה למקום העבודה על-ידי פועל שכיר, בין אם הוא מקבל את הסכום הזה מהמעביד או משלם אותו מניסו, יוכר על ידי מס הכנסה ויהיה פטור מס.

קרגמן:

אני מציע לא להצביע על הצעתו של חה"כ קלמר בסעיף זה אלא בסעיף נכונים. פה מדובר על סכום שמקבל העובד ושהוא פטור מס.

אני חושב שחה"כ קלמר טרם את דבריו. אמרתי בפירוש שכתוב כמשמעותו בחוק הסכמים קיבוציים ואם ישנו מפעל, קטן או גדול, שלא חל עליו חוק הסכמים קיבוציים גם הוא צריך להיות פטור אם שייך לענף בו יש הסכם קיבוצי. כזה.

ז. סנזאייב:

נניח שפועל מקבל 400 ל' שכר עבודה ומזה מוציא 20 ל' לנסיעות. כדאי לו לבוא ולהגיד למעבידו: תן לי 380 ל' שכר עבודה ו-20 ל' הוצאות נסיעה.

הינר י. גורי:

ד"ר ברוש מבקש אותי לא להצביע היום היות ויש כמה דברים שהוא צריך להשיב עליהם והענין אינו בשל להחלטה. אמלא אחר-בקשתו.

בדר:

בשלב זה אני מציע להעביר את המשך הדיון לוועדת משנה.

הינר י. גורי:

אברר עם המזכיר אם הדבר ניתן ואודיע מחר לוועדה.

צו מס נסיעות חוץ (קביעת שיעורי המס) (מס' 2), תשי"ח-1958

מ.ר. בזק:

הבקשה באה מחברות הספנות אשר מוכרות כרטיסי נסיעה משולבים - דרכבת וטאניה. האוצר נענה לבקשת חברות הספנות להפחית את מס הנסיעות על נסיעות ברכבת בחוץ לארץ מ-40 ל-25%. החברות טוענות שרוכשים את הכרטיסים בדרך-כלל אנשים הנוסעים לחוץ לארץ באניות וכי הטלת מס גבוה על כרטיסי רכבת מקשה על חברות הספנות לעמוד בהתחרות עם חברות התעופה המושכות חלק גדול והולך של הנוסעים.

ה צ ב ע ה

הצו הנ"ל - א ו ר

צו מס נסיעות חוץ (פטור) (תיקון מס' 2), תשי"ח-1958

מ.ר. בזק:

לפי צו שר האוצר תוסף פסקה (19) בסעיף 2 לצו מס נסיעות חוץ (פטור) תשי"ז-1957 בזו הלשון: (19) שהוא נוסע לחוץ לארץ עקב צו גירוש שניתן עליו לפי סעיף 13 לחוק הכניסה לישראל, תשי"ב-1952.

הצו מובא לידיעת ועדת הכספים ואין צורך להצביע עליו.

צו העריף המכס והפטור (תיקון התוספת מס' 12), תשי"ח-1958

מ. חזני:

ביחס לכמה פורטים ועדת המשנה סכמה. לגבי פורט אחד נרשמה זכות דעה נפרדת לחה"כ בדר.

עצי הסקה היו פטורים ממכס, עכשיו הוטל עליהם מכס בשיעור 30%. הפטור היה ירושה מהמנדט והמצב נשאר ללא שינוי עד היום למרות שעצי הסקה אינם מצרך חיוני אלא שלמעשה לא היה יבוא. בינתיים היבוא מתחיל להתפתח, כי מצאו דרך להשתמש בעצי הסקה אלה לא להסקה אלא לעיבוד מוצרי עץ שונים, שאינם דורשים איכות מיוחדת. מסף לכך בשנים האחרונות הקק"ל מספקת עצי הסקה, ועד כמה שידוע לי אישית זה הולך וגדל מדי שנה בשנה, ויש צורך להגן על חומר זה. בפורט זה נרשמה זכות דעה נפרדת לחה"כ בדר.

(אחרי כן רשמה אמ)

לפני כן רשם א.ס.

א.ס.

י. ספיר:

מה היקף יבוא עצי הסקה?

מר גמבי:

היבוא הולך וגדל בצעדי ענק: בשנה שעברה
הסתכם ב-25 טון ואילו השנה ב-700 טון.

מר אריאלי:

סעיף זה אמר לאנשים לעקוף את החוק.
אנו מוכנים להמציא לכם אינפורמציה בענין
זה כך שבעצמכם תיווכחו מה היה המצב בשנת 1957/58.

י. גדר:

כפי שכבר אמרתי - אני איני תומך בהצעה.

ה צ ב ע ה

הצעתו של חבר הכנסת בדר - לא נתקבלה.

הצעת ח"כ חזני בשם רוב הוועדה - ג ת ק ב ל ה.

פ. חזני:

אנו עוזרים לפרט השני - 227א. פרט זה
הוצא בינתיים מהצו ואין אנו מתבקשים עתה
לאשרו. כוונתו של הצו הייתה להטיל מכס בגובה של שלושים אחוז על פסולת של
כותנה גלמית, אך התברר כי אין כל אפשרות לעמוד בכך, אם כי לגופו של
ענין ההיטל מוצדק.

פרטים 449, 450 ו-452: מכוונות סיכום,
מכוונות חישוב ומכוונות להנהלת חשבונות. כאן לא בא שינוי בתעריף. השינוי
הוא בהכללת חלקי המכוונות הללו. עד כה לא כלל הצו את חלקי המכוונות, אלא
את המכוונות השלטות, המתוקנות. מי שרצה לעקוף את החוק ייבא חלקי מכוונות
והרכיב את המכונה במקום.

בסעיף זה אין דעות נפרדות.

פרטים 449, 450 ו-452 - ג ת ק ב ל ו.

פ. חזני:

לפרט 2 - כלי רכב מנועי כשהוא מותאם או
בנוי עם מנגנון נהיגה מיוחד המיועד
לשיקום רפואי כתחליף לרגלים נכות... התוספת היא במלים "כתחליף
לרגלים נכות". אין כוונת פטור ממכס להיפך למעד. כוונת המכס לתת
פטור אך ורק באותם המקרים שהמכונית משמשת לשיקום תחליף לרגלים נכות.
אין לתת פטור במידה והמדובר בנכה ידים למשל.

המעוררת שאלה אחרת לגבי הניסוח האומדן:
"כלי רכב מנועי כשהוא מותאם או בנוי עם מנגנון נהיגה מיוחד". יש
מקרים שאדם חולה ברגליו אך אינו זקוק למנגנון נהיגה מיוחד. השאלה היא:
אם מכסה הצו מקרים מסוג זה. מר גמבי הבטיח בשם האוצר לחשוב על הענין
ולהכניס את התיקון המתאים. כן החלטנו להודיע על כך מעל במת הכנסת.
אנו נודיע על כך מעל במת הכנסת והאוצר מצדו ידאג לתיקון הצו.

היו"ר י. גורני:

אני מבין שאין התנגדות.

פרט 2 בצו - ג ת ק ב ל.

פ. חזני:

פרט 3 - ידיעות ורדידים של צלופן פגומי
מטבע. במידה ואין החומר הזה פגום הרי
יש לו מחיר קבוע - שני דולאר הק"ג. החומר הפגום הוא יותר זול, בערך
שליש. המכס היה בגובה של 60% מהערך, הוחלט להעמיד את המכס על מחיר
קצוב ולא על אחוזים - 750 פרוטה הק"ג - כדי למנוע אפשרות של מיקוח.

ג ת ק ב ל.

ב. חזני:

ועתה לסעיף 671, שהוועדה בשל התקשות בעצם העניין לא סיכמה בו והחליטה להביאו לפני המליאה. הקושי הוא בסעיף קטן (ב) ולא בסעיף קטן (א). סעיף קטן (א) מדבר על קטנועים ותלת קטנועים המיובאים כשהם טורקים. גאן התעריף לא נשתנה, לא תעריף המכס ולא תעריף מס קניה. הקושי הוא בסעיף קטן (ב) - אחרים, היינו - שלמים. קודם היה המכס 45% ומס קניה - 75%, ועכשיו מבקש הצו להעלות את המכס מ-45% ל-95% ולהוריד את מס הקניה מ-75% ל-35%.

לגבי תושב הארץ הקונה קטנוע אין זה משנה ולא כלום. הבעיה היא לגבי העולים החדשים. קטנוע מתוצרת הארץ הסורכב בארץ עולה 1470 ל"י מזה 813 היטלים. גם עתה לא יעלה סך ההיטלים על 813 ל"י, אלא שהחלוקה בין המכס ובין מס הקניה תהיה אחרת. העולים אינם חייבים במס קניה. הם חייבים במכס בלבד. על כן הביאו העולים קטנועים מחו"ל ושלמו מס בלבד. מחיר הקטנוע בחו"ל 250 דולאר היינו 470 ל"י. יבוא הקטנועים על ידי עולים הלך וגדל בשנה האחרונה. הדבר פוגע קשה בבתי החרושת הקיימים בארץ. על כן בא הצו הזה לשנות את היחס הפנימי בין מכס לבין מס-קניה, כך שלא יהא כדאי לו להביא קטנוע מהחוץ. הוסכם שלעולה יימכר הקטנוע בארץ במחיר של 900 ל"י. מצד אחד נותנים לו הנחה ניכרת בהשוואה לתושב מקומי הקונה קטנוע, כי תושב מקומי ישלם בשביל אותו קטנוע 1470 ל"י, אך אף על פי כן יש בכך משום הכבדה גדולה על העולה. קודם יכול היה להשיג את הקטנוע בחו"ל במחיר של 250 דולאר שהם 470 ל"י ולשלם מכס בגובה של 45% שהם 211,5 ל"י. יחד - 681,5 ל"י. מעתה ואילך יעלה לו הקטנוע 900 ל"י. אנו מייקרים איפוא את הקטנוע ב-200 ל"י בשביל העולה המעוניין לקנותו לצרכי עצמו.

י. ספיר:

אנני שולל את הגישה הנותנת עדיפות לדברים משומשים, וזאת מבחינת המסך התחבורה שלנו. יש לתת פרט לכל אדם המביא לארץ מכונית חדשה ולא משומשת. מכונית משומשת מחייבת דאגה לחלקי חילוף. אנו מעודדים איפוא מסך נחשל ולא מסך יעיל.

אנני חושב שזה אבסורד להכביד על העולה החדש ולהעלות את מחיר הקטנוע במאתים ל"י. אין זו אלא צרות עין.

ס. חזני:

נקודת המוצא לא היתה זו של צרות-עין. היוזמה לא באה ממשרד האוצר, אלא ממשרד המסחר והתעשייה שמתפקידו לדאוג לבתי החרושת הקיימים בארץ.

ש. דיין:

הוסבר לנו על ידי אנשי האוצר כי מטרת השינוי הזה היא: לספוג דולארים כאן - היינו לעודד את העולה לקנות את הקטנוע בארץ ולא להביאו מחו"ל; וכן ענין התעסוקה.

אנו לא נשיג את מטרתנו. היהודים ימכרו את הדולארים בשוק השחור ויקנו לירות. זה לא יתן לנו ולא כלום. המטרה השניה שהיא מאד חשובה - תעסוקה, אינה חשובה במידה כזאת שכדאי להקדיש את הקטנוע בשביל העולה במאתים לירות. אנני מצע: להעלות את מחיר הקטנוע במאה ל"י בלבד.

מר אריאלי:

בענין ציוד חדש או משומש יש כאן אי-הבנה. אנו ארץ של עליה. אנו פאפשיים לעולה להביא אתו מכסימון של חפצים אישיים. מצד שני יש לנו חוקי מכס. בארצות אחרות אין סתירות כאלה. ברור שעליה מחד ומכס מאידך - נוגד. אנו ארץ של סתירות. מצד אחד אנו מבקשים לתת לעולה מכסימון של פטור כשהמדובר בחפצים אישיים. השאלה היא: מה הקריטריון של חפץ אישי? האם אופנוע למשל הוא חפץ אישי? יש חפצים העומדים על הגבול. אם המדובר באופנוע שאדם משתמש בו לצרכי עבודתו הרי הוא באמת חפץ אישי. על כן אמרנו: אופנוע משומש - פטור, וזאת לא מפני שמעודדים אנו הבאת ציוד משומש. בעניינים אלה אנו מנסים עד כמה שאפשר למצוא את שביל הזהב.

בענין הקטנועים לא נתווכח עם וועדת הכספים. הנסיון אמר לנו שאדם המביא אתו קטנוע חדש הוא מביא סחורה שמעוניין למכרה. אנני מסכים שששתווה על המחיר. אנו פשוט מחפשים את שביל הזהב בין האינטרסים השונים.

הצעתו היא: הצו יישאר כמו שהוא ויוסכם בין משרד האוצר לבין המפעלים הנוגעים בדבר שהקטנוע יימכר ב-500 דולאר.

ז. סוזאייב:

לא במקרה ניתן לעולים החדשים פטור מסמס קניימי. הצעתו היא לא נעשה את הפטורה על יד השולחן הזה. אין זה עניין לפטורה בין חזני לבין האוצר. נברוק את החשבון. יחד אתך, סר אריאלי, אני מוכן לעודד ייצור מקומי, אולם יש להשאיר בידי העולה את הבחירה.

סר אריאלי:

הצעה בעקבות הצעתך אתה: בקשה של חברי הזמ פטור מסמס. הריני מבקש את הוועדה לאשר את הצו. השאלה שהתעוררה היא: מה מחיר הקטנוע שיימכר לעולה. תקום ועדה קטנה שתברוק את החשבון ואין לי ספק כי נגיע להסכם בעניין זה. אצו מתחייבים להגיע להסכם על מחיר הקטנוע שיימכר לעולה.

הרכב הוועדה: חברי הכנסת דיין, חזני וסוזאייב.

י. ברנ:

כל ההצעות האלה יפות וטובות בשביל עולים היכולים להביא אתם דולארים. לצערי לא זה הסבב בארצות אירופה הסורחית. שם פוכרים אלה הרוצים לעלות. נכסים בעלי ערך גדול ממש בפרוטות ויוצאים כאביונים. לא הכל מותר להם להוציא. זה משתנה מדי חודש בחודשו. כסף ודאי וודאי שאסור להם להוציא. לפעמים מותר להוציא פטנתר, לפעמים הפצי לוקסוס מובחקים כמו קריסטלים יקרים. הוא מביא עמו קריסטלים וטרופיזים יקרים וחם ברמת חיים נטונה מאד. יש ניגוד רב בין מצבו הכלכלי לבין חפציו האישיים, ודווקא ניגוד זה מעורר רושם מדכא עד מאד. לעולה כזה לומר: תקנה קטנוע בארץ בדולארים. כך זה מסע לעג לרש. לגבי עולים אלה המציאות היא אחרת לגמרי.

ס. חזני:

נכון. אני מסכים להצעתו של סר אריאלי. בתוספת תיקון אחד: אותו תיקון שהכנסנו לגבי מזונות, לאמר, אם הסדובר באנשים הבאים מעבר לסך הברזל ואינם יכולים להוציא דולארים נראה את הקטנועים שהביאו עמם כמסומסים.

סר אריאלי:

אני מסכים, אם כי שם אין בכלל בעיה כזאת, כי אין שם קטנועים.

ס. חזני:

תבוא איפוא על כך הודעה מעל במת הכנסת.

היו"ר י. גור:

אני מבין איפוא שהצעתו של סר אריאלי התקבלה על דעת הוועדה. תבוא הודעה מעל במת הכנסת בעניין העולים הבאים מעבר לארצות מסך הברזל ותשב וועדה שתקבע את מחיר הקטנוע לעולים שישנו אותו בארץ.

משכורת שופטי תעבורה

=====

י. ברנ:

אני קציע לא לדון על משכורת שופטי תנועה לפני שבסיים את הדיון במשכורת הדיינים.

היו"ר י. גור:

אינך צריך להלקותני פעמים. כבר הודעתם שאתה צודק. אף אמרתי שאני רואה חובה לעצמי לזרז את הדיון במשכורת הדיינים.

י. ברנ:

האם אדוני מוכן להבטיח שהדיון ייערך בשבוע הבא?

היו"ר י. גור:

אני רואה חובה לעצמי להחיש את הדיון ככל האפשר.

אני קורא את מכתבו של סר אייזנברג (קורא).

מר איזנברג:

אנו עומדים למנות שופטי תעבורה. לא נוכל לעשות זאת כל עוד לא תיקבע ועדת הכספים את משכורת השופט הזה. אני מפנה את תשומת לבו של הוועדת הכספים לסעיף 10 פסקה 2 (ד) המוציא את הוראות סעיפים 17 ו-18 בהוראות השופטים. המדובר בעיקר בענין הגימלה. בשעה שתעמדו להחליט על משכורת שופט התעבורה מן הדין שיעמדו לבגד עיניכם שני דברים: א) שופט זה מתמנה לתקופה של למעלה מ-3 שנים; ב) הוא אינו זכאי לגימלה בעד התקופה הזאת. לפי דעתנו יש לתת לו לפחות פיצוי בעד הזמן שכהן, כי ייתכן ויאריכו את תקופת כהונתם של שופטים אלה אפילו עד 12 שנה, הכל לפי הצורך.

כן יהיה עליכם להחליט גם על שאר התשלומים, כמו: טלפון, ספרות מקצועית ואישפוז.

אשר למשכורת. יכולות להיות בענין זה שתי הצעות: האחת - משכורתו תהיה כמשכורתו של שופט שלום רגיל; השנייה - בהתחשב עם העובדה שמינויו הוא זמני וכעבור שלש שנים אפשר לפטרו - תינתן לו משכורת יותר גבוהה מזו של שופט שלום רגיל.

אם הייתם מחליטים על מתן פיצוי מסויים לשופטים אלה בעד התקופה שעבדו, במקום הגימלה הרגילה, הייתי מציע לתת לשופט תעבורה אותה משכורת שניתנת לשופט שלום רגיל. אם לא תחליטו על מתן פיצוי - הייתי מציע שמשכורתו תהיה יותר גבוהה מזו של שופט שלום רגיל.

אם תחליטו על פיצוי, הרי הנני מציע, שיהיה בגובה של 11% מהמשכורת שקיבל במשך תקופת כהונתו. זו גם הייתה ההחלטה לפני שהתקבל חוק הגימלה לגבי שופטים.

הי"ר י. גורי:

לצערי לא נוכל לסיים את הדיון בענין זה היום. הדבר מחייב שיקול. או שנטיל את העבודה על הוועדת משנה או שנעשה אותה בוועדה. אני מקבל על עצמי להחיש את הבירור בענין זה.

ג. סוואייב:

שאלתי היא: לפה אינכם ממנים מספר נוסף של שופטי שלום? מדוע התסבוכת הזאת?

מר איזנברג:

עוררת בעיה זו קצת במאוחר. היה ויכוח רב בענין זה ונתעוררה השאלה: אם יש למנות שופטים זמניים או שפטי שלום. הכנסת ראתה לנכון למנות שופטים זמניים. גם אני תמכתי בכך. אין אנו רוצים למנות שופטים חדשים למשך כל ימי חייהם. המדובר בפייגורים רבים שהצטברו במשך שנים והגיעו למספרים פנטסטטיים. יתכן ובעוד 3-4 שנים יהיה המצב אחר, יתכן ולא ניקק אלא לשליש מהשופטים שמצינו. אם נמנה שופטים רגילים לא נוכל לפטרם.

י. בדר:

אני מבין ששופט תנועה יהיה בדרגה יותר נמוכה מזו של שופט שלום. קודם כל תהיינה הקנוליפיקציות שלו יותר נמוכות, שנית - עבודתו תהיה דומה יותר לעבודה אדמיניסטרטיבית מאשר לעבודה שיפוטית, שלישית - אין אנו מבטיחים לגביו עקרון זה של אי-תלות, כי אם ממנים שופט רק לזמן מסויים מותרים אנו על ידי כך לגמרי את העקרון של אי-תלות. על כן אני מתנגד למינוי שופט זמני. אם מחליטים על מינוי שופט זמני מותרים על העקרון של אי-תלות.

במצב זה איני רואה כל יסוד לדרישות האלה ואציע הצעה מאד מרחיקת לכת: ניתן לשופט תחבורה משכורת של חבר כנסת.

הי"ר י. גורי:

טובת הבירור מחייבת הקמת וועדת משנה לצורך זה. נטיל את העבודה על וועדת משנה, וזו תרצה בוודאי לשמוע הסברים נוספים בענין זה.

הישיבה נעולה.